

Kraj za razvedrilo, ali naša sramota?

Že dve leti, celo nekoliko več, si nekateri krajan KS Stadion prizadevajo, da bi končno uredili zelenico z igriščem pred domom KS, ki so ga zgradili s skupnimi napori.

Ob gradnji doma je bila zelenica pred osnovno šolo, vrtcem in domom KS precej uničena. Ko je bil dom, ki je bil prvotno namenjen samo dejavnosti krajanov Stadiona in glasbeni šoli, dograjen, je bilo pričakovati, da bodo obnovili oziroma uredili tudi park. Toda, kot se pri nas pogosto dogaja, ko je treba urediti zelenico, zmanjka denarja. Zmanjka ga za vrtno, za otroška igrišča, za mladinske sobe in še za kaj.

Toda to igrišče za centralnim stadionom za Bežigradom je edina večja zelenica naokoli in ne samo v KS Stadion.

V senci, ki jo dajejo krošnje katalp, topolov in drugega drevja, posedajo krajan dveh in celo treh sosednjih krajevnih skupnosti s svojimi otroki in vnuki.

Iz načrta, ki ga je izdelala strokovnjakinja za otroška igrišča, in visi na steni avle KS Stadion (objavljen je bil tudi v 9. številki revije Moj mali svet, letnika '78, in v reviji Otroci in družina letos) pa je razvidno, da bo na novo urejen park z igriščem nudil občanom vseh več kot le prijetno senco!

park nadomašča domači vrt. Če ga nimamo ob hiši, ga pa najdemo tu. Le paziti moramo nanj, pa bo nam in našim sokrajanom lepo. Nenazadnje pomislimo tudi na vzgojo naših otrok! Le kako bodo znali spoštovati skupno lastnino, če jih ne učimo, kako ravnati z njo? Sicer pa pravijo, da so otroci zrcalo staršev! Kako torej? Uničene ograje, polomljene veje, onesnaženi peskovniki, odpadki po trati res ne bodo nudili občanom prijetnega občutka. Malo se potrudimo vsi skupaj in park z igriščem bo vsem nam v ponos, ne pa v sramoto.

MARIJA OREŠNIK

PRIPIŠ UREDNIŠTVA:
Z vami se popolnoma strinjamo, pričakujemo pa, da se bo oglasil še kdo!

Kakšna bo naša usoda?

Stanovalci v hišah na Vodovodni 84, 86 in 88 sprašujemo, kdaj bodo naše hiše podrli in kam bomo šli. Naj povemo, da gre za stare pritlične hiše, zgrajene še v času ranjke Avstro-ogrske. Tam so stanovali železničarji, hiše je poletje prevzela občina, kasneje jih je spet oddala železnica, zdaj je menda dogovorjeno, da bosta hiše odkupili Ljub. mlekarne in Avtohiša. Hiš nihče več ne oskrbuje, železnica jih ne misli popravljati. Kakšna bo torej naša usoda.

E. Č.

Neznanci so porezali vrvi in igralo je tako izgubilo svoj namen.

Orodje za gugalnico stoji, gugalnice pa ni, ker je bil nekdo tako plemenit, da jo je odnesel kar domov.

Bo zrak le boljši?

Stanovalci ulice Pohorskega bataljona so napisali peticijo, s katero so opozorili na nevarno hrupe in onesnaženje zraka v svoji okolici in jo naslovili na Upravo inšpekcijskih služb mesta Ljubljana – sanitarno inšpekcijo, ki je odgovorila z dvema obširnima dopisoma. Ker ju ni mogoče objaviti v celoti, povzemamo le najpomembnejše ugotovitve.

Vse leto 1978 je sanitarna inšpekcija spremljala stanje okrog industrijske cone, vzporedno pa je Zavod SRS za varstvo pri delu opravil meritve emisij v komunalno okolje iz navedenih delovnih organizacij.

Ugotovljeno je bilo, da onesnažujejo zrak bodisi zaradi neprimerno tehnologije in uporabe neustreznih materialov z emisijo ali vonjem: Ljubljanske mlekarne zaradi uporabe kurilnega olja in klorid za čiščenje posod in prostora, ki ga porabijo okrog 25 l dnevno. Tovarna kovinske galanterije zaradi neustrezne tehnologije in materialov v kurilnici in lakirnici. Prav tako podjetje Tiki in Emba zaradi oddajanja trojih delcev v zrak. Plinarna z izparitvijo vode pri procesu proizvodnje mestnega plina, Toplarna zaradi uporabe nekvadratnega težkega kurilnega olja, ki vsebuje od 0,5–3% žvepla v toni in ki ga toplarna v Šiški porabi okoli 200 ton dnevno. Lek pa s svojo dejavnostjo v sedanji fazi tehnološke proizvodnje ne vpliva na ekološko neravnovesje.

Neustrezno in organoleptično zaznavno emisijo pa ob določeni smeri vetra na spornem področju brez dvoma povzročajo tudi emisije Litostroja in predvsem Donita, in sicer so to hlapi fenolnih smol. Donit je s prepovedjo oddajanja teh emisij v Savo prešel na tehnološki postopek, pri katerem hlape fenolnih smol izpušča v ozračje.

Od vseh navedenih delovnih organizacij so zahtevali določene sanacijske ukrepe; nekateri so to izvršile že same, tako Toplarna, ki ne uporablja več težkega kurilnega olja, temveč plin. Drugod so zahtevali bodisi spremembo tehnološkega procesa z novimi, ki ne povzročajo emisij, in uvedbo drugih materialov. Toplarna je tako povišala svoj dimnik za 50 m, ker je prej občasno onesnaževala zrak z zelo črnim dimom. Donit iz Medvod bi že leta 1974 moral zgraditi zažigalne naprave, vendar je Republiška sanitarna inšpekcija ta rok podaljšala do leta 1976. Ko pa je Donit zaprosil za lokacijsko dovoljenje občino Šiška, da bi tam zgradili le naprave, občina na vlogo sploh ni odgovorila. Sedaj ima tovarna Donit že dobavnik za zažigalne naprave ki morajo začeti obratovati v jeseni 1980.

Sanitarna inšpekcija poudarja, da so vse meritve le trenutnega značaja, zato jih bodo ponavljali, zlasti ker se tehnologija spreminja v skladu z materiali in z uvajanjem novih obratov (npr. Tuba).

V dopisu junija 1979 sporočajo, da razen Donita iz Medvod vsi drugi obrati vsak zase niso več onesnaževalci zraka. Vendar nji-

hovega vpliva na ekološko neravnovesje ne gre omalovaževati, ker se emisije vsakega posameznega obrata, čeprav v dovoljenih mejah, lahko superponirajo in skupno onesnažujejo zrak do take mere, da postane to zdravju škodljivo. S. i. tudi poudarja, da strokovnih ocen, ki jih je podal Zavod za varstvo pri delu, ne sprejema v celoti, ker so te lahko odraz le trenutnega stanja. To trenutno stanje pa se lahko spremeni z uvajanjem novih tehnologij in materialov, s spremembo časovnih terminov, delovnih procesov in novogradnje.

Prav s tem v zvezi poudarja s. i., da delovne organizacije niso edini krivci za onesnaževanje zraka. Krivi so tudi vsi organi, ki so povezani z izdajanjem lokacijskih dovoljenj za novogradnje in ki dovoljujejo uporabo tehnologij kljub temu, da jih je s. i. ovrnila kot zdravju škodljive. Obratnega dovoljenja v takem primeru ne bi smeli izdati.

Končno omenja s. i. še človeški faktor, ki je pri onesnaževanju zraka in hrupu prav tako pomemben kot vsi drugi. Vsak posameznik mora s samodisciplino in obzirnostjo (motorna vozila, zažigalnje v naravi – vrtni – in pravilno kurjenje v pečeh) vplivati na zmanjševanje onesnaževanja zraka in hrupa.

Glede hrupa obrata Slovin s. i. ni znano, da so prebivalci s tem v zvezi posilili že drugo peticijo. S prvo so uspeli, da je vodstvo obrata prestavilo kompresor na zadnjo stran zgradbe, med tem ko je nočni hrup delovne izmene še ostal. Povzročali so ga z nakladi in s prevažanjem materiala, pri čemer so mnogo hrupa povzročile tudi nepopravljene zavore tovornjakov. To stanje se je po zadnji peticiji občutno popravilo.

Pač pa navaja s. i. cestni promet kot povzročitelja hrupa na Slovenčevi cesti. Ta promet ponoči še ni močan, preko dneva pa je.

Sanitarna inšpekcija pravi, da je treba varovati neselja, zaradi bližine delovnih organizacij oz. prometnih poti. To določajo tudi predpisi o varstvu pred hrupom in onesnaževanjem okolja.

Sanitarna inšpekcija Skupščine mesta Ljubljana nadalje pravi, da je dolžna opozoriti, da bo v okviru danih možnosti (ker predmetni nadzor opravlja le en sanitarni inšpektor na območju petih ljubljanskih občin) skušala zadevo po določbah zakonov čim bolj celovito urejati, vendar le ob polni pomoči in osveščenosti delovnih ljudi in občanov ter sprejetih sanacijskih programih samoupravnih interesnih skupnosti za varstvo zraka, ki pogojujejo vsak eksakten ukrep sanitarno-inšpekcijske službe. Skrbneje je potrebno obravnavati tehnološke procese novih proizvodnih del. organizacij pri izdaji lokacijskih, gradbenih in uporabnih dovoljenj, kar pa ni v pristojnosti sanitarne inšpekcije SML (primer: novogradnja TUBE).

Nadalje navaja s. i., da obdobje enoletnega opazovanja še ni dalo

zadovoljivih podatkov za ugotavljanje dejanskega stanja v daljšem časovnem obdobju, kar bi pomagalo ugotovljati zdravstveno ogroženost stanovalcev zaradi zdravju škodljivih oziroma nadležnih emisij.

O peticiji je bila obveščena tudi KS Posavje (peticija je bila poslana leta 1977), ki je pozvala nekatero delovno organizacijo, naj pošlje poročila o sanacijskih ukrepih: kakšne sanacijske ukrepe so uvedli in kdaj. Kako so pozvana podjetja izpolnila svojo dolžnost, naj KS poroča sama.

Iz vsega je razvidno, da so podpisniki peticije v svojih zahtevah ne samo uspeli, temveč tudi mnogo pripomogli že k sedanjemu, še bolj pa bodočemu izboljšanju ekoloških pogojev v industrijski coni, kjer prebivajo.

EMIL CHRISTOF

Čigava skrb...

Tedni, ne, meseci minevajo in nikogar ni, ki bi opazil in odstranil nevarno past v obliki poldrugi meter globokega betonskega jaška ob odcepu s Titove ceste na Posavskega ulico iz smeri Črnuče, komaj dve peti od roba pločnika.

Litoželezen pokrov v velikosti 65x65 cm leži razbit na dnu jaška, ki je sestavni del napeljavne komunikacijskih kablov. Odprtina predstavlja »vabljiv objekt« za pešca, ki bi se o majhni pazljivosti ali pa v domnevi, da se mu na takem mestu ni treba bati kakršnekoli nevarnosti, prepustil občutkom varnosti.

Odprtina je bila nekaj časa »zavarovana« z rdečo krpo, toda še ta je bila nekomu napoli. Stara šola, žalostno je, da jo moram navajati, je znala take in podobne malomarnosti strogo in dosledno obravnavati. Tudi danes, in še bolj kot nekdanj, bi zaslužila taka »stara navada« primerno spoštovanje, saj skuša občana zavarovati pred nesrečo in celo usodno telesno poškodbo.

Končno: Ali odgovorna oseba lahko mirno spi ob svoji nedelavnosti? Ali ni njegova sveta dolžnost, da bi pravočasno poskrbel, da bi se nevarna odprtina začasno pokrila npr. z lesenim pokrovom, če že ni ustreznega železnega pokrova na zalogi?

Nobenega opravičilo!
ALBIN MLAKAR

ODGOVOR UREDNIŠTVA:
Sami smo se šli prepričati na Posavskega ceste in ugotovili, da je opisani zloglasni jašek sedaj lepo pokrit, cestničarji na pločniku pa zalito z asfaltom. Tako je nevarnost odstranjena, s čimer pa ni rečeno, da je ni bilo in da skušamo takšno malomarnost prikrivati ali opravičevati. Zato vaše pismo, spoštovani tovariš Mlakar, tudi objavljamo v celoti, seveda – post festum.

pisma bralcev

Toda kritiki ne vidijo sprememb na igrišču, ne vidijo prizadevanj nekaterih, njihovega dela, žrtvovanja prostega časa. Govorijo o vsem mogočem, širijo neresnične vesti. Zakaj raje ne prispevajo svojega deleža ali vsaj z dobrimi predlogi pomagajo komisiji za ureditev igrišča, kako ga bolje urediti, kje dobiti denar in ne nazadnje s svojim delom ali vsaj z dobrim vzgledom prispevajo del za naš skupni prostor, ki naj bo vsem nadomestilo za vrt.

Kljub takim in podobnim pa se naša zelenica, park in igrišče, le spreminja in dobiva lepšo podobo.

Brežine vzpetin so dobrodošle v dnevi, ko park počiva pod snežno odejo. Tedaj pripeljejo otroci svoje sani in njihov veseli vršč se razlega prav do noči. Le kje imamo v bližini hriboček, po katerem bi naši najmlajši preverjali svoje prve sankarske in smučarske sposobnosti?

Pa sedaj, ko je vse zeleno? Le sprejmite se po parku, pa boste videli, da je vse živo! Toda na žalost puščajo obiskovalci parka in igrišča za seboj odpadke. Tolkaj potrebno igrišče se spreminja v smetnjak! Kaže, da nismo toliko zreli, da bi se zavedali, da je to naš skupni park, za razvedrilo vseh, starejših, mladih in najmlajših. Ne zavedamo se, da sami sebi sproti uničujemo, kar ustvarimo. No, če ne prav mi, pa nekaj onih idealistov, ki si že dve leti prizadevajo urediti park – igrišče tako da bo vsem nam v ponos in prijeten kraj za razvedrilo!

Skromna sredstva, ki jih le z veliko prizadevanja dobimo, na žalost ne zadoščajo za celotno ureditev. Zato so že večkrat prišlo na pomoč mladinci, vojniki in nekateri drugi občani. Koliko prostovoljnega dela in truda, da bi bilo igrišče čim lepše! Pa ni in še dolgo ne bo, če bomo spet porezali vrvi na gugalnica, polomili plezala, pokradli klopi, odmetavali plastične vrečke in ovitke od sokov kar po trati. Nekdanj bo to spet moral obnoviti, popraviti, počistiti! Idealistov pa je vse manj in izgubljajo voljo. Toraj bomo morali to opraviti sami ali pa plačati nekemu, da naredi namesto nas. Morda pa bi znali našo skupno lastnino bolj ceniti, če bi zanj sliherni odšel nekaj tisočakov? Vse to bi bilo nepotrebno, če bi se le zavedali, da nam ta

Stanovalci novega dela Glavarjeve ulice (45–49) imajo tudi težave s parkiranjem, sporoča naš bralec B. Žibert. Parkirni prostor se ob dežju spremeni v pravo jezero; no, tudi ta problem bo rešen z dokončno ureditvijo tega dela soseske, saj bodo prav tu novi pokriti parkirni prostori.